

Alhora que se celebra el Fòrum Econòmic Mundial a Nova York, a Pòrto Alegre s'organitza una cimera paral·lela de signe totalment contrari. A la ciutat brasilera es debatrà sobre la democràcia participativa, les desigualtats socials i l'accés a la riquesa de tota la societat. Uns debats que busquen convèncer a tothom que un altre món és possible.

Fer possible un altre món

Per segon any consecutiu, representants de les associacions cíviques i sindicats, i acadèmics i polítics que creuen que "un altre món és possible", que hi ha alternatives a la mundialització, es reuneixen a Pòrto Alegre, la dinàmica capital de l'estat brasiler de Rio Grande do Sul, del 31 de gener al 5 de febrer. Per remarcar el seu caràcter de contestació al capitalisme, el Fòrum Social Mundial (FSM) coincideix en el calendari amb el Fòrum Econòmic Mundial (FEM) de Davos, que aquest any se celebra a Nova York per demostrar la solidaritat de les multinacionals amb la megalòpoli atacada pels seguidors de Bin Laden el passat 11 de setembre.

A diferència d'altres reunions antisistema que es fan a la mateixa ciutat i en els mateixos dies en què se celebra una cimera econòmica (Seattle, Gènova, Washington, Praga, Melbourne), a Pòrto Alegre no hi haurà gresca al carrer. La contestació serà dialèctica i es farà en els diferents centres i auditoris en què se celebraran les sessions sobre els temes ja programats d'antuvi. No podrem veure per televisió, per tant, les imatges d'enfrontaments amb la policia ni de destrosses de McDonald's i d'altres icones del capitalisme, que es repeteixen a cada trobada del G-7 i el Banc Mundial. Unes imatges, sobretot les de la cimera de Gènova, que han ajudat a "criminalitzar" els manifestants antisistema.

Entre els temes que es debatran destaquen els dedicats a "Producció i riqueses", "Accés a les riqueses i sostenibilitat", "Societat civil i espais públics" i "Poder polític i ètica". Quatre grans apartats que permeten discutir sobre les principals preocupacions socials: el deute extern, la reforma agrària, els capitals

financers, els recursos naturals, els pobles indígenes, els refugiats, la producció cultural, les migracions, la discriminació, els drets humans, la violència i la democràcia participativa.

Un programa ambiciós que confirma que en el fòrum no es discutirà només sobre les repercussions econòmiques de la mundialització, sinó que es debatrà sobre qüestions moltes vegades denostades pels partits tradicionals, com la democràcia participativa. Pòrto Alegre és el lloc adequat per parlar-ne perquè és capdavantera en la consulta popular en les decisions municipals, una experiència que captiva dirigents municipals d'esquerra de mig món. En l'anomenat *orçamento participativo*, els habitants poden decidir en què i com s'han de gastar els diners del municipi. Pels resultats, el model de democràcia directa de Pòrto Alegre sembla que funciona: la ciutat és una de les més netes, més segures i amb millors transports públics del Brasil. Els ciutadans també pensen que l'experiència és enriquidora, si fem cas dels escrutinis electorals, que han confirmat en l'alcaldia de Pòrto Alegre al Partit dels Treballadors (PT), abans amb Raül Pont i ara amb Tarso Genro. L'estat de Rio Grande do Sul, també governat pel PT, destaca per ser un dels primers a prohibir els cultius del productes transgènics.

Mitja Europa sense conrear. En un país de profundes desigualtats socials, sobretot en les zones rurals, el debat sobre la reforma agrària serà una de les estrelles del fòrum. Les estadístiques del Banc Mundial diuen que el 0,83% de la població brasilera posseeix el 43% de les terres cultivables, mentre que 23 milions de camperols sense terra viuen en la pobresa. L'Institut Nacional de Colo-

El Moviment dels Sense Terra (MST), creat el 1985 al Brasil, serà un dels protagonistes del Fòrum Social Mundial que es farà a Pòrto Alegre.

nització i Reforma Agrària (INCRA) estableix en els seus informes que al país hi ha 153 milions d'hectàrees improductives perquè els seus propietaris no les volen conrear. És una extensió que provoca calfred perquè equival a la suma dels territoris d'Àustria, Alemanya, França, Espanya i Suïssa.

La reforma agrària és l'aposta del Moviment dels Sense Terra (MST), creat el 1985 per l'activa Comissió Pastoral de la Terra, vinculada a l'església catòlica. Amb les seves denúncies, marxades de *posseiros* (camperols sense terra) i peons agrícoles sobre Brasília (1997 i 1999) i ocupacions de latifundis, sovint propietat de polítics, l'MST ha aconseguit que el govern presidit pel socialdemòcrata Fernando Henrique Cardoso hagi situat la reforma agrària entre les seves prioritats. Una política, molt moderada, que és contestada per alguns latifundistes, que estan darrere de les desenes d'assassinats de líders sindicals i de l'MST que es produeixen cada any.

Malgrat que es preveuen debats tan apassionats com interessants en les taules dedicades als pobles indígenes i les

migracions, les estrelles del fòrum seran el deute extern, el control dels capitals financers i el comerç mundial. El deute extern, "immoral" en paraules del bisbe de Sao Félix do Araguaia, Pere Casaldàliga, asfixia les economies de països emergents, com el mateix Brasil, i condemna la dels depauperats africans. És una immoralitat que requereix una solució consensuada entre els organismes internacionals de crèdit (Fons Monetari Internacional, Banc Mundial), els donants, els creditors i els dirigents dels països endeutats. En tot cas, és un problema complex que s'ha de resoldre cas per cas, en decisions polítiques que s'han de prendre lluny de Pòrto Alegre i per persones que no s'acostumen a impressionar per la misèria que generen els programes econòmics d'austeritat.

El control dels fluxos financers és una de les aspiracions de bona part del moviment que discuteix la mundialització, agrupat en ATTAC, una organització que va néixer a França el juny de 1998. ATTAC, present ara a tot Europa i a alguns països llatinoamericans, defensa la implantació d'una taxa, la taxa Tobin,

sobre les transaccions financeres. Amb la taxa s'aconsegueixen dos objectius: es fan menys interessants les transaccions especulatives, entre aquestes les que es fan sobre una divisa determinada quan és feble, alhora que es recapten uns diners que es volen destinar a projectes socials i de desenvolupament. Qualificada d'irreal pels economistes més conservadors i criticada fins i tot pel Premi Nobel Tobin, que li dona nom, la taxa ha merescut l'atenció de l'Assemblea Nacional francesa, que va votar el novembre de 2001 una esmena a la llei de finances per poder aplicar en un futur aquest impost a les transaccions financeres.

Encara que no estigui en el programa del fòrum, a Pòrto Alegre també es discutirà sobre les conseqüències de l'11 de setembre. "Serà l'ocasió de reivindicar un món que no se sotmeti a la llei del més fort", escriu Gilles Luneau a les pàgines de l'edició brasilera de *Le Monde Diplomatique*. Una reivindicació que arribarà fins a Nova York, al fòrum dels opulents.

Antoni Castel